

t. v.





PROPOZITIONE  
TERTIAE SUPER  
REBUS LAQUEIS

BY HENRICO COCCIO

DANIEL SCHNEIDER





39.  
40

DISSERTATIO INAUGVRALIS IVRIDICA  
DE EO QVOD IYSTVM EST CIRCA  
**LITERAS RESIGNATAS**

Oder  
**Vom Recht auffgebrochener Brieffe**

Quam  
DIVINA ASSISTENTE GRATIA  
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO  
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO  
**DN. GVILIELMO HENRICO,**  
DVCE SAXONIE, IYLIACI, CLIVIE, AC MONTIVM, AN-  
GARIE, WESTPHALIEQVE, ET RELIQVA  
IN ALMA SALANA

EX DECRETO ILLVSTRIS ORDINIS IVRIDICI  
PRÆSIDE

**JOANNE BERNHARDO** Friesen,  
HEREDITARIO in Pöfen / J. C. SERENISS. DVC. SAX.  
ISENAC. CONSILIARIO AVLICO ET CONSIST. ANTECES-  
SORE, FACVLTATIS IVRIDICÆ ET SCABINATVS,  
NEC NON CVRIÆ PROVINCIALIS  
ASSESSORE

*Patrono omni honoris cultu prosequendo*

**PRO LICENTIA**

SVMMOS IN VTROQVE IURE CAPESSENDI HONORES  
ATQVE PRIVILEGIA

publico auditorum examini submittit

Die April. 1721.

**MELCHIOR CHRISTIAN OTHO,**  
QVEDLINBVRGENSIS SAXO.

---

JENÆ, LITTERIS MVLLERIANIS.



VIRIS  
ILLVSTRIBVS ATQVE EXCELLENTISSIMIS  
DOMINO  
**JOHANN. CHRISTOPH.  
AVERBACH**

Jcto consumatissimo, Reverend. ac Serenissimæ Principi  
Schlesvicensi Holsticæ & Abbatissæ Quedlinburgensi a  
Consiliis Aulicis atque Consistorii Præsidi  
gravissimo

necnon

DOMINO  
**CHRISTIAN. FRIDERIC.  
SCHARSCHMIDT**

Jcto egregio, serenissimi atque potentissimi Regis  
Borussicæ Consiliario Splendidissimo

*Dominis & Mæcenatibus suis gratiosis  
atque faventibus*

Disertationem hanc inauguralem in tesseram pietatis  
una cum voto perpetuæ felicitatis

*offert dicat*

*dedicatque*

*devota mente.*



Q. D. B. V.

## PROOEMIUM.



Varia literarum apud iustitiæ Sacerdotes deprehendi genera, nemini, qui a limine Themidos salutavit sacra, non est in confesso: Nam habemus *litteras commendatitias*, de quibus *Abasv. Fritsch. & Andr. Homburgi*, sicut de *commendatione speciali Nicol. Christoph. L. B. de Lyncker*, prostant disputationes *compulsoriales*, quas *Guido Papa Tr. Tr. III.* prosecutus; *Natalitias Gebuhrts Brieffe* vid. *Henric. Linkii* disp. *Reversales*, quæ tractatæ sunt ab *Abasv. Fritsch. Informatorias*, quæ ad Subditorum quærelas prius a Domino territoriali sunt exigendæ, ne alias processus, mandata, & decreta laborent nullitate, *R. I. 1654. §. 105. Capit Leopold art. 3. in fin.* peculiari disputatione a *Job. Frid. Rbetio* expositas; *Cambiales* ad quas *Henr. Ziffel* largiter commentatus, *Moratorias Anstands Brieffe* a *Guilhelm. Anton. de Freudenberg* editas, *Gratie & agratiandi* de illis *Ludov. Gomez* de hijs v. *Daniel Classen, & Otto Phil. Zepperus* con-



fulendi, *Citatorias* v. *Lanfrancus de Oriano Thom. Mezger & Gratianus Ubertus. Amatorias Liebes Briefe/* quarum effectus *Petr. Muller* sticit; *Fiduciaris* seu *Credenciales*, quas *Andreas Jonas Gotbus* libro de *inscriptionibus salutationibus Credencialibus* pertractavit. *Detentorias* sive *Arestatorias Steckbriefe* vid. *Henr. Sam. Eckbold* disput. inaugural. de *literis incarcerationis patentibus: Dimissorias*, quas vocamus *Apostolos*, de quibus *Burchardus Henr. Tileman. & Hulderici Eybenii* disputationes agunt, aliasque plures, quas facile persequeremur fufius, si temporis & instituti nostri hoc permetteret ratio. In præfenti de eo, quod circa *litteras resignatas justum est*, tractaturi, totamque dissertationem tribus absoluturi capitibus, quorum *Primum* generalia, *Secundum* *litteras licite resignatas & Tertium* *litteras illicite resignatas*, posteriora vero & effectus & similia continebunt. Tu vero Summum Numen, Spiritus Tui auxilio coeptis assiste, tuo sustine favore laborem, viresque Corporis, pariter animi largire, ut dicta omnia atque Scripta in Tui gloriam, publicamque vergant salutem; a Te autem L.B. iudicium moderatum atque benignum decenter exopto.

CAP. I.



CAP. I.

*Rubri generalia sistens.*

§. I.

**J**ustum grammaticæ a Jure, logice a Justitia dictum *Wesemb. n. 3. de J. & I.* multifarie accipi, Theologos pariter ac Juris Naturæ & civilis Consultos non laet, nam idem notat (1) quod solenne, eo sensu, quo justum Testamentum, Codicillis, justæ nuptiæ fervili opponuntur contubernio, quemadmodum justum vocatur bellum, non quod justitia præcise nititur, sed quod solemnibus ab illis geritur ritibus, qui jure Majestatis gaudent, *Grot. de J. B. & P. L. 1. c. 3. §. 4. & L. 3. c. 3. §. 1.* Deinde quod societati humanæ est conveniens, de quo *Huber. digress. P. 1. L. 1. c. 5. §. 1. seq.* cui ferme respondet, quando porro idem quod permissum sive licitum *Nov. 117. c. 15. pr. Osiander ad Grot. L. 1. c. 1. §. 3. ad thes. 3. obs. 1.* Denique quod bonum & æquum i. e. Juris Naturalis & Civilis legibus conveniens, de quo *Hugo de Roy de eo quod justum est L. 1. lit. i. n. 2.* videri potest. Omnes hic prolate acceptiones nostro infervire instituto eventu docebimus.

§. II.

Ordine nunc ad resignare vocem ducimur, quæ ex in separabili præpositione RE & verbo SIGNO coahuit. Præpositio ista in compositione diversos sortitur significatus; etenim dum (1) per Apocopen a retro factam autumant, hujus significationem in plurimis retinere compositis, verba revoco i. e. retro voco, revertor i. e. retro vertor, fidem faciunt, notatque actus resolutionem, *arg. L. 1. §. 33. depositi*, quo sensu revendendi i. e. retro vendendi (quod transcribendi a *Proculo L. 1. de P. V. vocatur Ulpianus L. 37. de bon. Lib. usus vero, quod eleganter Cels. L. 21. de leg. 2. & L. 94. de V. S. confirmat, dum reddendi verbum retrodandi significationem habere scribit, (2) idem notat ac rursus, quemadmo-*



dum hoc e vocibus revestire i. e. possessionem rursus concedere conf. EYBEN *Elef. Feud. c. 5. §. 3* re convenire, re baptizare, satis patescit, aliquando, (3) contrarietatem, verbo, quo cum componitur conciliare tralaticium: ita retegere est rem testam denudare, recludere, clausum patefacere, plura desiderantem *Calepinum*, aliosque Lexicographos adire oportet.

## §. III.

Ipsum resignandi vocabulum ab æquivocatione liberare, nunc ducimus necessarium. Idem vero antiquitus acrescribere notasse, *Calpinus* voce resigno advertit. (2) primitivi significatum retinet; notum quippe est, verba composita simplicium non amittere, sed omittere duntaxat significationem, vel certe eam augere aut non nihil saltem immutare, nequaquam vero prorsus deponere. Itaque non minus composita simplicium quam simplicia compositorum vice fungi queunt. *L. 100. de Legat. 3. Gadd. ad L. 94. de V. S.* & quemadmodum reddendi verbum, quamquam retrodandi significatum habet, per se tamen & dandi recipit significationem, differente *Celso c. l. § L. 21. de Legat. 2.* Ita resignandi vocem signandi terminum referre *Columella*, Hortulanis monitum non contemnendum in susurrans testis est, *libr. 3. de re rustica* scribens: prius quam arbusculos transferas, rubrica resignato, ut iisdem, quibus antea steterunt, constituas eas, fere cum hoc (3) coincidit, quando idem notat ac claudere, canente *Virgilio L. 4. Aeneid.* & lumina morte resignat: Apud *JCtos*: (3) frequenter pro reddere sive restituere sicut *Jur. Can.* resignatio præbendæ & resignatio subtractorum *Cap. 22. X. de rescript.* & apud Saxones resignatio, die *Auflassung der Lehn* occurrit, & (4) pro aperire sive signatum referare, usurpatur, quæ postrema significatio hujus loci est & pariter occurrit *L. 23. qui testam. L. 2. ff. ad L. Cornel. de fals. conf. Gonzal. ad c. 22. cit. n. 7.* & hæc erant de verbo resignare, progredimur nunc ad vocem litera.

§. IV.



Utrum Cadmus ex Phœnicia in Græciam literas transportaverit, sedecim, unde hodie literæ vocentur Cadmi filia, quibus Trojani belli tempore Palamedes addiderit quatuor, totidemque denique Simonides, suis relinquimus auctoribus, *Plinio, Josepho, Pomponio Mela & Lucano*, Originationem potius Grammaticam consideraturi: Literam quasi lituram dictam deprehendimus, eo quod scripta deleri queant, in ceratis enim codicillis quondam scribere solitum, quo facilius deleri possent; vel secundum alios a supino litum verbi lino, quod in scribendo atramentum illinitur, h. e. leviter chartæ inducitur: alii originem a verbo lego ducunt, ut literæ quasi legitæ, seu legendo iterandæ, vel quod legenti præbeant iter, seu quod legendo iterentur auctore *Servio* dicantur, aliis veram literæ appellationem ex figura enatam arbitrantibus, cum eam ex lineis constare certum sit, ut quæ primum lineaturæ dicerentur, postea literæ sint appellatæ: Ast sterili Ethymologia relicta, convertimur ad Homonymiam.

Literas (1) pro primis e quibus voces constantur, elementis, notisque ac signis, græcis σημεῖα dictis, contradistinctas quibus olim acta conscribebantur publica *L. 33. §. 1. ff. ex quibus causis majores: L. 40. pr. de milit. test. L. 15. C. eodem L. 6. §. f. de bon. poss. ibique Gothofr. lit. R. de quo Pretinus de notis & signis antiquorum nec non Sertorius Ursatus Patavin. de notis Romanorum consulendi, & in congerie vel materialiter pro figuris literarum, vel formaliter pro significatione, quæ illis ex hominum contigit impositione, accipi *Jctus Paulus L. 38. ff. de O. & A.* luculentum præbet testimonium, ajens: non figura literarum sed oratione, quam exprimunt literæ, obligamur: quatenus placuit non minus valere quod scriptura, quam quod vocibus lingua figuratis significatur (2) literarum studia illis innui, literatosque inde nuncupari, in vulgus notum, quam*



quam & hic popularis quandoque usus ferat, ut (3) literæ pro legendi & scribendi peritia capiantur, uti JCtis non infrequens: quod non modo decantatum Neronis: Quam vellem nescire literas, sed & §. 8. J. de Excusat. Tut. L. ult. C. de testam. conf. Huber. Digress. P. I. Lib. 3. c. 23. §. 1. confirmat (4) pro quovis literarum documento & specialius (5) pro chirographario contractu Tit. J. de lit. oblig. hic vero præcipue (6) pro epistolis seu missivis, uti vocant, quas absentium colloquia non incongrue cum Cravett. in repetit. rubr. de legat. l. n. 121. usurpantur, quoniam literæ præsentem faciunt aliquem, etiam si per mille absit milliaria, Schröder. de feud. L. X. sect. 9. n. 80.

§. VI.

Literæ alio nomine vocantur Epistolæ, quæ penes JCtos Principum Rescriptorum nonnunquam expriment speciem §. 6. J. de J. N. G. & C. L. 1. §. 1. de Const. Princ. erantque vel formales quæ eadem forma scribebantur ad plures, vel formatæ, quæ propriis notis ac signis adhibitis concipiebantur vi Strauch. disp. de statut. a summo principe tb. 22. & Jure Can. ad hæreticos scribi non poterant sed solum privatae Augustin. Epist. 162. Meier. Not. ad Cod. Can. Eccles. u. niv. p. 195. quandoque libelli L. un. ff. de libellis dimiss. Cic. ad Att. L. 11. Ep. 1. accepti a te signatum libellum, Nuncii taciti, tabulæ, tabellæ, codicilli &c. nuncupantur.

§. VII.

De materiali formali efficiente & finali literarum causa, ubertim differere possemus, si thema hoc permitteret; Hinc solum de forma earum tam interna quam externa pauca proferre lubet; Quarum illa in eo consistit, ut nomen præ se ferat, ejus ad quem mittitur, habeat propositionem, conclusionem, diem & consulem, nomenque mittentis, Masc. de probationibus Vol. 2. conclus. 627. n. 50. Ruland. de Commiss. part. 2. lib. 5. c. 14. n. 9. seqq. At quandoque citra diem & subscriptionem literas probare, vel saltem indicium facere, cap. seq. ostensuri; Hæc  
ia



in complicatione & sigilli appositione consistit, de ultimo  
*Theodorus Hopping. tract. de Sigillorum prisero & novo jure ad-*  
*undus.*

§. VIII.

Vocibus nunc satis pertractatis, rebus nos accingi-  
mus: Cum vero *Resignatio* sit vel licita, quæ jure optimo  
maximo, vel ad minimum permissivo nititur, vel illicita  
seu prohibita, de illa cap. 2. & denique de hac cap. 3.  
acturi.

§. IX.

Cum ex his, quid vocibus in rubro positis indicare  
voverimus, satis clarescat, in re notissima definitione rea-  
li studio superfedimus.

## CAP. II.

### *De literis licite resignatis.*

§. I.

**L**iteras eum, cujus nomen præ se ferunt, seu ad quem  
directæ, aut qui vices ejus gerit, licito resignare modo  
dubium non recipit: Nam huic ex inscriptione jus ad a-  
periendum quæsitum esse, certum est, nomina enim sunt  
notæ rerum, a quarum usu, in rei vel personæ notitiam pro-  
vehi solemus, *Andr. Beyer de nom. propr. & appell. lem. §. 1.*

§. II.

Cum vero plures ejusdem nominis esse possint,  
caute agit scribens, si præter cognomen etiam prænomen,  
vel aliam si adest differentiam personæ epistolæ inscribat;  
Nomina quippe ad discernendos ab invicem singulos  
comparata *L. 10. C. de ingen. manumitt. §. 29. de legat. & a no-*  
*mine recte inferitur ad personam arg. L. 6. de R. V. Beyer.*  
*c. l. lem. §. 1.*

§. III.

Ast quoniam nec hoc omnes refecat difficultates,  
cum non raro plures uno præ & cognomine utantur, quem-

B

admo-



admodum omnes illustrissimi Comites Rutenii ex pacto familiae Henrici gaudent nomina, scripturientem officia, quibus fungitur, aliudve infallibile criterium, quo a reliquis distinctio appareat, adungere oportet.

§. IV.

Nam ni fecerit hoc, & Epistolam ex hoc in alienas incidere manus, sibi debet imputare, quod cautius non processerit, quoniam ante literarum aperturam, ignorantia plerumque est invincibilis utrum ad me utrum ad alium perscripta. Errans itaque & ignorans literas alienas resignando a culpa liberatur, conf. *Nicol. de Pass. de script. priv. L. 3. qu. 2. n. 4. & 5.* ab ulteriore autem lectione tunc abstinere; & iterum eas obsignatas illi transmittere debemus, ad quem directa, cum contenta vel subscriptio eas ad nos non pertinere, indicium faciant, nostra enim quod non refert percurtari, alteriusque arcana rimari curiosius injuriosum conf. *Molina de J. & J. Tom. V. tr. 4. c. 35. n. 1.*

§. V.

Ceterum si literae ad officialem alicujus loci directae, v. g. ad officialem Cameracensem, ubi plures ejusdem characteris sunt officiales, principali eorum jus resignandi esse sub intelligi rationis est, *Gloss. in Clement. etsi principalis de Rescript. Christinaus Vol. 1. D. 59. n. 11.*

§. VI.

Jure belli & quandocunque securitas & publica necessitas id exigit, Principem licite alienas aperire literas, summa nititur ratione: Nam ita saepe hostium arcana, subditorum, aliorumque deteguntur, machinationes, consilia securius celantur, & per pronam consequentiam omnibus ita occurri potest, ut tela pravisa minus noceant; Quem in finem literarum apertura his casibus certis demandari solet Ministris, qui deinceps si nihil perniciosum deprehendunt in illis, sigillo iterum claudunt publico; Secreta tamen alia quae statum non concernunt publicum celare tenentur, & ideo juramento constringi possunt;

Imo



Imo cum certo sciant in aliquibus literis nihil contineri, quod reip. detrimento esse possit, cernuntve alicujus periclitari famam, si, ulterius legendo pergant, ab ulteriore desistant lectione, quoniam legere eas literas non solum est licitum, quantum satis ut bono prospiciatur publico. *Molin. Tom. V. tr. 4. disp. 95. n. 4. & 5.* Quod si vero crimina in epistolis detegantur, ea pro renata omnino de-ferre tenentur, ne delicta maneant impunita.

§. VII.

Imo bello sevient, quemadmodum quilibet subditorum vi præstiti homagii, ita multo magis Vasallus & Vasallagii, cui illud in locis, ubi Landfassiatus viget, ulterius innexum, hostium literas intercipere, & aperire, dominoque contenta manifestare debet; Quodsi occasione data omiserint, subditi arbitrarie coërcentur. Vasalli vero ob Feloniam admissam, feudo excidunt: *Decian. tr. Crimin. L. 7. c. 13. n. 21.* post *Decium Vol. 1. Conf. 604.* quod tamen citra dolum vix admittimus. Caterum consultius esse putamus, literas ad huc obfignatas Domino tradere, ne forsitan arcana itatus bellici privatis innotescant, quæ ceteri publico maxime interfit.

§. VIII.

Nec minus Magistratui in delictis quæ scriptura modo saltim aliquo probari possunt, qualia sunt læsæ Majestatis divinæ & humanæ crimen, falsum, repetundarum & similia, delinquentium literas & scripturas aperire & perveſtigare concessum, quo sæpius fax veritati præferitur, quem in finem cautelam ipsi commendant, ut sine mora capto reo, ejus vestes perscrutetur, ades & scrinia obfignet, testatoque omnia diligenter investiget literis enim complices criminis non raro deteguntur, sed & illis egregie juvatur Inquisitio. Ne huic asserto *L. 7. C. de testibus & L. 2. §. 2. ff. de jure fisci & Clement. un. de usuris* opponi potest, eo quod nimis grave videatur e domo rei ad probandam fisci intentionem probationes sumi, *Bossius*



*pract. crim. tit. de exam. reorum n. 9. nam præter hoc quod legum auxilio sit indignus, in quas ipse deliquit, tam domestica quam literarum & instrumentorum perscrutatio, non irrationabili invaluit consuetudine v. Brunn. process. inquisit. c. 8. m. 2. n. 7. usque 16. de perscrutatio vero domestica Job. Christ. Liphold. adeundas.*

§. IX.

Præcipue vero caveat Judex ne literas secreto mittere vel accipere, antequam eas aperuerit, captivis permittat, cum sæpius per illas tam e carcere quam alias elabendi subministratur causa, Hinc Preusfn. *revidirtes Landrecht. Lib. 6. tit. 1. Art. 6. §. 11.* prudentissime disponit, Jedoch sollen die Ober- und Unterriechter jedes Orths, auch alle diejenigen, so die Gefangene in ihrer Verwahrung und Befehl haben, mit allen Ernst und Fleiß darob halten, daß sie niemand von der Freundschaft oder iemand anders zu denjenigen Gefangenen, welche in Leib und Leben eingelegt seyn, ab oder zu gehen lassen, solchen Gefangenen auch einige Briefe von sich schreiben, oder von andern zu empfangen nicht verstatten; es wäre denn solches mit Zulass der Amtleuthe oder Richter geschehen, auch die Briefe zuvor gelesen, und daraus befunden, daß keine practique des Entkommens, oder wie die begangene Mißhandlung mit der Unwahrheit zu beschönen darunter verborgen: Imo omittentes hoc, secundum Judicis puniuntur arbitrium, uti pergit ins provinciale: Da aber hierüber mit Wissen unserer Amtleuthe, Richter oder anderer Befehlhaber und befehlter Thürhüter deroeselden zuthun oder Verwahrlosung, solche Mißthätigen aufbrechen, und entkommen würden, so sollen sie in unsere Straffe und Ungnade fallen, daneben dasjenige so der entkommene Bürger zu bezahlen schuldig an seiner Statt unachlässig bezahlen, und darzu nach Gelegenheit, der hernach bestimmten Pöden zu gewarten haben.

§. X.

Quantum vero delicta per scripturam probari  
non



non posse, autument nonnulli, v. *Farinac. qu. 84. Clarus lib. 5. §. f. qu. 54.* attamen his non modo clarissimos Juris tertus *L. f. C. de probat. L. 22. ad L. Cornel. de falsis*, sed & rationem quod ex literis luce meridiana clariores probationes desumi possint, nec non auctoritatem praxi roboratam, *Anton, Matth, de Crimin. Tit. 15. c. 5. Carpz. P. 1. qu. 37. n. 2. Daniel Classen ad Nemesis Carol. Art. 62. §. 129.* opponimus, Non autem literæ probant aliter, quam si fuerint recognitæ cum alias de scribentis intentione, & quod ipsis manu certo fuerint exarata constare nequeat. *Modest. Pistor. Vol. 1. Conf. 27. n. 70.*

## §. XI.

Recognitionem autem detrectante reo, confrontationis loco, num literarum comparationi locus relinquendus videndum. Sunt qui negant cum ea fallax & fragile indicium periculosaque probatio sit, *Carpz. P. 1. C. 17. D. 12. n. 4. Anr. Faber Cod. Sabaud. L. 4. t. 14. d. 71.* Cum non modo pluribus eadem scribenda ratio esse communis, ad minimum literarum similitudo facile posset inducere errorem, *Menoch. Conf. 267. n. 19.* sed & fuerint qui alienas ita imitati, ut nec ab ipsis, quorum ductus mentiti, discrimen deprehendi potuerit, uti exempla penes *Mascard. de prob. Vol. 1. Concl. 330. n. 3. Consil. Argent. Vol. Novo conf. 138. Menoch. de A. J. Q. casu 114. n. 15.* loquuntur nãdum quod in criminalibus sole meridiano clariores requirantur probationes: Nos vero in affirmativam imus sententiam, quando aliis adminiculatur indiciis, potestque iudex reum vel adscribendum adigere, vel alio modo scripturam rei indubitam explorare, cui comparatio facienda, tutius inmiti possit; per testes quoque ad rei scriptoria peritos recognitio facienda, de qua fufius *Raysev Proc. Inquisit. c. 6. §. 17.* & omnino de literarum comparatione *Fr. Job. Laurent. zu Brodt.* Prudentis tamen Judicis relinquitur arbitrio, an literæ tali modo recognitæ, aut alias plenam probationem, an vero indicium saltim ad torturam vel corporalem vel spiritualem faciant.



Vi juris proprii & officii ad explorandos mores, vi-  
tæ rationem noscendam & præcavenda delicta, prælati,  
(quibus non raro statutum expresse hoc injungit, *Molin.*  
*Tom. V. tit. 4. D. 36. n. 4.*) Parentes, Patresfamilias, Præce-  
ptores, mariti, &c. religiosorum, liberorum discipulorum,  
uxorum, &c. literas resignant licite, *Engell. Coll. Jur. Can.*  
*L. 5. r. 20. n. 12.* Dum enim jure utuntur suo, nemini faci-  
ciunt injuriam, *Nicol. de Passerib. de script. privat. L. 3. quest.*  
*2. n. 22. § 23.* quid vero juris circa literas amatorias, amo-  
rito resignatas *Petr. Muller. disp. de literis amat. th. 29. seq.*  
*tractavit*

Nec minus ille, qui præsumto mittentis, vel ejus ad  
quem mittuntur, aut probabili saltim nititur ratione alia,  
literas aliquo ad se pertinere modo, impune resignat. *Mol.*  
*lin. & Engel. c. l. quam in rem accurate responderunt, Dni*  
*J Cui Jenens. apud Lynker Dec. 1283.*

Magistris cursus publici denem Postmeister, quando  
literarum involucria resignare permissum Potent. Regis  
Borussæ Neu-Post-Ordnung, c. 1. §. 4. & 6. nobis sequen-  
tibus insinuat: Sollte ein Kauffmann oder privatus zum  
Nachtheil des Post-Regals, andere Briefe an sich ziehen,  
und dieselben ingesamt, unter ein Couvert versenden, sind  
die Postmeister, bey Anmerckung einer solchen defraudation  
dergleichen verdächtige paquete, insonderheit wann die  
Warnung vorhergegangen, zu öffnen, die darinn befindliche  
Briefe einzeln zu encartiren, und gehörich zu taxiren.

Casu denique qui literas aperuit, modo ab ulterio-  
ri lectione obtineat, simul ac illas ad se non pertinere com-  
pertum habeat, iterumque signatas fraudis & suspicionis  
vitandæ causâ, vero reddat domino, impunis est; Dolo  
enim carere videtur, qui alienas non perlegit literas *Me-*  
*noch.*



noch. de A. 7. Q. L. 2. Cent. 6. Cas. 538. n. 6. & casus obesse non potest, nisi culpa vel dolus casum praxerit *Srruv. Jurispr. L. 3. t. 3. a. 23. add. Vivium L. 1. Dec. 62. in f.* Posturum Magistri vel alius officialis circa literas, casu resignatas, officium, jam allegata Ordinatio his inculcat *cap. 8. §. 5.* Da sichs dann und wann zuträget, daß Brieffe oder kleine paquere, insonderheit wenn die Aufgeber sie nicht gehührend besiegelt, oder das Lack nicht gut gewesen, durch Schütteln in Felleisen, oder auch in Auspacken, auffspringen oder entseigelt werden, als soll der Postbediente der solches erst bemercket, denn solchergestalt offengehenden Brieff oder kleines paquet also fort in gegenwart, derer in der Post- Stube verhandenen Peesonen, mit den Post- Siegel wieder versiegeln, auch das solches geschehen, auch die Ursache warum, auf den Couvert eigenhändig notiren, keineweges aber solche zu lesen, durch curiosität, oder andern motiven sich verleiten lassen, und daß dieses alles von ihm observiret worden, muß der benötzigten Fals, mit einen Eide bekräftigen können, *His non observatis pœnam incurrit arbitrariam.*

§. XVI.

Literarum licite resignatarum effectus tam primos quam ortos fusc hic persequi superfedemus, cum laborem hunc *Nicol. de Passeribus tr. de scriptura privata L. 3. quæst. 5. & pluribus sequent.* & præcipue illarum quæ enunciativis conceptæ fuerunt verbis, *peculiari de enunciativis verbis tr. add. Mascard. Vol. II. Concl. 627. Tholof. 9, 21, 4. Lynk. R. 169. n. 27.* egregie jam præoccupaverit, & præterea ab instituto alienius videatur. Hinc effectus Resignationem proprius tangentes sub obrussam vocare placet; Præcedunt autem resignationem, aut eam subsequuntur: illi tribus potissimum casibus conspicui, (1) si literæ ad scribentem remittantur, (2) si contenta ante aperturam revocata, & (3) si scribens ante resignationem defunctus: Hi vel mittentem, vel eum ad quem missæ vel tertium concernunt, Singulos paulo curatius tractaturi.

§. XVII.



Acceptationem literarum insequens silentium, tacitum inducere consensum, obligationemque operari, in sequentibus ostensuri, ideo ad confessionem Adversarii extorquendam insignem commendant cautelam, ut per testes literarum, in quibus alter v. g. super debito interpellatur, transmittantur, quibus, si eas perlegerit, acceptans, illisque non contradixerit omnino obligatur *Cepolla Cautela 24.* Ita pater de Filii mutuo pecuniario certioratus, aut interpellatus literis, illis non contradicendo, debitum agnovisse & Scto Maced. renunciasse censetur v. *Lauterb. ad Sct. Maced. in D. Schacher. Colleg. Pract. d. t. & Job. Georg. Simon disp. de Scti Maced. cessatione.* Hinc ad effectum hunc impediendum caute literas remittit in apertas, aut si forsam ex ignorantia eas aperuerit solemniter illis contradicit. Commode hic quaritur num epistolas ante resignationem comburere liceat? & respondemus, cum hoc absque indignatione inque alterius contumeliam vix fiat, injuriam actionem inde nasci existimamus.

§. XVIII.

Ante resignationem, ad quem literarum directarum, revocationis effectus fiti, ex *Ripa in L. admonendi n. 135. in f. ff. de jurejurand. tradit Menoch. Conf. 296. n. 69.* quod equidem illis concedimus casibus, quibus ante acceptationem & copulatum consensum ponere permiffum sic donatio literis facta, ante illarum aperturam potest revocari *Nicol. de passeribus de scriptura privata L. 3. qu. 12. n. 5. Anton. Gomez Var. Resol. Tom. 2. c. 4. frustra dissentiente Claro §. donatio qu. 13.* nec minus ob matrimoniorum libertatem, matrimonium epistola promissum, procuratore vel nuncio etiam incio, singulariter revocare permiffum *Pontifex c. f. de procur. in 6. modo literarum nondum fuerint resignatarum, & jam repromissio insequuta, quae quidem, subtraheta mentione, omni destituitur effectu.* Insignis igitur se hic prodit cautela; ut quis promissionem in literis factam

Etam



Etiam, si ejus forsitan pœniteat, coram Notario & testibus, confecto desuper Instrumento, antequam ad alterum proveniant, & aperiuntur, solemniter revocet, quo de contraria voluntate constat evidentiùs. E contrario revocationi locus esse nequit, quando citra acceptationem nascitur obligatio, quemadmodum debiti remissio *arg. L. 23. §. 53. de solut. & pia cause donatio per literas facta, L. 23. §. 1. C. de SS. Eccles.* licet acceptatio accesserit nulla, subsistit. *vid. Berger, L. 2. R. 12. & Oecon. p. 275. §. 28.*

§. XIX.

Ex epistola non aliter obligationem acquiri, quam si vivo eo, qui illam exaravit, fuerit ab altero resignata, communis est opinio *Mascard. de probat. Vol. II. Concl. 627. n. 31. Menoch. de A. J. Q. L. 2. Cent. 1. Conf. 94. n. 19. quam Pontificis auctoritate in c. 3. X. de success. ab intest. & rationibus, mittentem dici absentem alloqui, per epistolam, quod per mortuum fieri nequeat, qui præterea velle desit, & simultaneum deficere consensum, niti autumant: Astre penitius considerata nec textu nec ficulneis istis roboratur rationibus assertum ceu pluribus ostendit Moller. L. 4. semestr. 44.* Nisi jus ipsum requirat acceptationem, quæ mortuo scribente amplius fieri non potest, quemadmodum donatio non acceptata fidem facit juxta præjud. apud *Carpz. L. 5. R. 62.*

§. XX.

Litera, præsertim sigillo roborata, contra scribentem probant, *L. 25. de probat. Illustr. Wildvoegel, R. 218. n. 12. Klock. Tom. 2. Conf. 4. n. 125. & Conf. 6. num. 125.* partim quod scriptura semper loqui videatur, & consequenter etiam in præsentia adversarii, modo ad ejus deveniat manus, *Menoch. de A. J. Q. L. 2. Cent. 1. Conf. 94. n. 18.* partim quod cum majore deliberatione & cautela soleamus rem scribere quam loqui, *L. 26. de positi* quæ vero requirantur ut vim probandi habeant *Ruland. de Commiss. P. II. L. 5. c. 14. n. 9. seq.* exponit. Sola epistolæ subscriptione vel sigilli appo-  
C
ficio



fitione quatenus vis obligandi inducatur *Menoch. de Praesumt. L. 3. Pr. 66. & L. 2. Pr. 57. n. 32.* adendum. Nec probationi officit, licet dies & consul omisus, quoniam hæc solent in scripturis opponi, ut dignosci ex iis possit, quodnam tempus prius vel posterius *L. scripturas C. qui pot. in pign. quæ sane prioritas ipsi debitori nil tribuit Mascard. de prob. Vol. II. Concl. 627. n. 18.*

§. XXI.

Ex his facile liquet, illi, ad quem literæ directæ, obligationem & actionem ex illis acquiri, quod per singula Juris objecta facile demonstrare possemus, si scopo propius inferviret nostro, confer. interim *Nicol. de Passer. descript. priv. L. 3. qu. 5. seq.* jam solum quæritur an literæ probent pro scribente contra eum qui illas accepit? licet autem regulariter pro scribente non probent *L. 5. & L. 6. C. de probat. L. 26. ff. de donat. Mascard. Vol. II. Concl. 975. n. 1.* nec enim quisquam in causâ propria testis esse potest viva voce *L. 10. C. de test. ergo nec scriptura privata, Nov. 73. c. 3. Carpz. L. 3. Resp. 58. n. 1. sequent.* & qui tacet extra iudicium, pro annuente in præjudicium suum non habeatur *L. 142. de R. J. juncta L. 8. §. 1. C. de procurat. L. 8. quib. mod. pign. solv.* Attamen acceptans, aperiens, & perlegens literas, nec contentis contradicens, id quod in illis scriptum approbare & constiteri videtur, *L. 18. mandati L. 9. in f. C. eodem L. 5. C. de nuptiis Gail. 1. D. 21. n. 9. Capolla Caut. 24. n. 4. Klock. Tom. II. Conf. 4. n. 122.* Quippe literarum acceptio tacitum involvit consensum, *Myns. C. 4. D. 87. Schrader. P. IX. in parte Princ. S. 13. n. 107.* eo præter silentium actus quidam accedit positivus, nempe literarum acceptio *Da. ad L. 142. de R. J. Brunn. ad L. 16. ad Sect. Maced. Menoch. de A. J. Q. L. 2. qu. 94. Natta I. Cens. 131. n. 4.* vide omnino hanc in rem *Menoch. L. 3. Presf. 65.* quanquam vero tam acceptatio, quam lectio facti sit, & ideo ab allegante probanda *arg. L. 21. ff. & 23. C. de prob. tutoque proinde testes adhibeantur; nihilominus tamen acceptatione pro-*



probatur, lectio literarum *Anchoran. l. 1. col. 2. de procurat.* & si tantum temporis effluxit spatium, ut commode respondere possit, (quod iudicis relinquatur arbitrio *Menoch. de A. J. Q. II. qu. 21. inf. Alciat. I. Consil. 481. n. 6.*) tunc præsumitur consensus, *Illustr. Lynk. R. 47. n. 6. 22. seq.* Quod si literæ sint generales & obscuræ, contra utentes explicari eis & ex illis agentes, exponi debent, *Goden. Conf. 46. n. 6.* Cæterum si per absentes contrahatur, locus, non datarum, sed acceptarum & resignatarum literarum, contractus constituit forum, quoniam illo in loco contractus perfecte celebratus censetur, ubi utriusque partis conjungitur consensus, *L. 20. de Jud. L. 3. §. 1. de reb. aut. Judic. L. 21. de O. & A. præjudicio rem confirmat Belych. P. I. Dec. 37.* idemque de delictis scriptura commissis dicendum *Id. P. II. Dec. 181.* quod hodie præber usum, quando contrahens vel delinquens in foro contractus vel delicti deprehendatur *Struv. Jurispr. L. 4. t. 5. a. 6. & 8. add. Philipp. ad Dec. Elect. 89. obs. 2.* Cautelam, vi cujus contrahens vel delinquens *Dingspflichtig zu machen*, prodit *Berg. Oecon. p. 931. n. 1.*

§. XXII.

Literæ alienis inscriptæ chartis cui cedant quaestionis est: pro chartæ domino facit §. 33. a. 34. f. de R. D. ubi literæ quantumvis aureæ, chartis membranisque cedere, non absque ratione dicuntur, cum necesse sit, illi rem cedere rei, sine qua esse non potest *L. 23. §. 3. de R. V.* sed proscribente hic militat æquitas non minus lege ac ratione suffulta, *L. 3. §. pen. & L. pen. ad exhibend.* cum restituta chartæ pretio illius hodie parum interesse possit amplius, cui sententiæ eo magis hic adjicimus calculum, quo dispositio §. 33. cit. leg. ad ea solum videtur respicere, quæ chartis ad hoc inscripta, ut publici fierent juris, secus vero si res privatae notitiæ (ut in epistolis fieri consuevit) aut commentarios alienæ mandamus chartæ, circa quem casum *d. l. 3. §. pen. & L. pen. ad exhib.* disponit *Lynk. ad §. 34. de R. D.*



ad quæ tutius Judicis adstringitur arbitrium. *Huber. Præl. ad f. de R. D. n. 42. Hopp. ad §. 33. d. t. quam si hodie indifinctæ, chartam, picturæ ad instar §. 34. de R. D. scripturæ cedere, cum Dd. communiter opinemur Vinn. ad §. 23. d. t. Berg. Oecon. p. 240. §. 16.*

§. XXIII.

Contingit quandoque ut amici de aliis nonnunquam injuriose perscripta effutiant, quo fieri solet, ut injuriarum conveniantur a tertio, ubi queritur num auctorem nominando se possint liberare? quod recte negant *Salycet. ad L. i. C. de injur. Berlich. l. 5. concl. 65. n. 51. Carpz. p. 4. C. 42. D. 5. juxta tritum in Criminalibus Wehmann hiltst nicht, utrum vero, ad actoris instantiam, amicum injuriæ auctorem nominare teneatur dubium videtur, nobis negativa placet, cum nec lex nec publica hoc jubeat utilitas, & injuriarum actiones sint potius restringendæ quam extendendæ, sufficiatque propalatorem puniri, secundum quæ ap. *Brunnem. Cent. 1. D. 74.* pronunciatum: quod si vero nihilominus hoc fecerit ille cui Epistolum missum, tertio adversus scribentem dari actionem non dubitandum, nisi scribens juvetur exceptionibus v. g. si relative & cum indignatione injurias protulerit i. e. es ist unantwortlich und eine Schande daß man Mevium althier eines Diebstahls beschuldigen wolte, uti respond. J. Cri Jenenses ap. *Lynck. D. 229. vid. Corbmann. L. 3. R. 51. n. 8.* de injuria impersonaliter prolata vid. *Mev. P. VII. Dec. 112. §. 113.* Non autem inquisitio vel injuriarum actio adversus scribentem datur, cum duo hæc concurrunt, (1) quod quis scripsit amico, cujus scire intererat, maxime vero si ad publicam rem notificatio spectat, deinde si probabili aliqua ratione ita fiat, veluti vel per conscientia aliquem stimulum, vel officii necessitate, vel ex charitatis studio, vel ex alia quodam causa non improba, cum hæc a præsumptione animi injuriandi liberent, ut tradit *Mev. P. 5. D. 219.* quem secuti sapius laudati *Dni. J. Cri Jenenses* teste  
*Lynck.**



*Lynck. D. 1026.* Si vero is ad quem literæ directæ, nil pro-  
palaverit, nihilominus tamen tertio perscripta innotue-  
rint, num ad editionem literarum hoc casu potest adigi?  
Et affirmamus modo interessè petentis doceri possit, *Mer-  
P. 5. D. 203.* ipsæque relevent.

§. XXIV.

Si tertius literas in quibus injuria fuit affectus, sic  
nactus & injurias persequitur vindicatione, dum emer-  
gunt dubia, (1) num titulum possessionis edere teneatur?  
& (2) num illi cui familiares surreptæ, detur actio? Ad  
illud respondemus: licet ante responsionem & recogni-  
tionem, ille titulum teneatur edere, qui in chirographo  
nominatus non est, *Ulm. ad Proc. Disput. IX. n. 30.* attamen  
hic fecus, quando affectus injuria in literis expresse nomi-  
natus, vel ita vivis depictus coloribus, ut facile quis intel-  
ligatur deprehendi possit: Ad hoc vero si dolosa probari  
possit ablatio, injuriarum & ad id quod interest, dari actio-  
nem dubium non refidet; hoc vero si doceri nequeat, a-  
ctum potius interpretamur ut absit delictum *L. 51. pro socio  
L. 4. §. 12. de vi bon. rapt. Natta Conf. 149. n. 11.* ceu fufius il-  
lustr. Dec. 1229. Lyncker.

CAP. III.

*Literis illicite resignatis.*

§. I.

Illicite alienas aperiunt, qui prædicto modo, liciti vel  
honesti non nituntur jure; Hinc grave scelus, huma-  
nam turbans societatem, auctoritatem non raro publicam  
salutemque labefactans, utroque detestatum & vindica-  
tum jure, alterius resignans literas committit *L. 2. ff. ad L.  
Corn. de fals. L. 14. §. 17. de furt. c. 3. X. de Crim. falsi, §. c. 33.  
X. de offic. & pot. judic. deleg. & Cicero Philipp. 2.* Huma-  
nitatis



nitatis omnis expers pronunciat, quod litera ipsius resignata, palamque omnibus lecta fuerint.

Quo igitur constet accuratius, quodnam resignatione committatur crimen, & quibusnam delinquens sub-  
 jaceat pœnis, regula loco ponimus: Alienas aperientem  
 literas aut falsum, aut stellionatum committere. Falsum  
 est quando (1) dolo malo, (2) in alterius præjudicium, (3)  
 Lege Cornelia factum specialiter notante (4) veritas imi-  
 tatur, vel potius immutatur vid. *Lauterb. ad L. Cornel. de  
 Falsis, Dannhaud. prax. Crim. cap. 112. n. 10.* Quod si nuñc  
 legis deficiat notatio specialis, delictum pro stellionatu  
 aut quasi falso adhuc hodie reputatur. *Stryck. Us. Mod. dt.  
 tit. §. 1.* nec enim generalem legis notationem cum *Carpz.  
 P. 2. qu. qu. 93. n. 40.* sufficere existimamus, cum alias nul-  
 lum daretur stellionatus crimen, quod quidem etiam ex  
 falsitate nascitur *L. 3. §. 1. de Stell. Lynck. Anal. ad ff. L. 48.  
 tit. 10. ib. 69.* Licet autem alicujus testamenti resignatio-  
 nem *L. 1. §. 5. & L. 2. ad Leg. Corn. de falsis* solum notaverit;  
 Nihilominus tamen argumento a paritatis ratione ducto  
 ad resignationem epistolarum hoc extendunt, *Dd. commu-  
 niter, Jul. Clar. L. 5. sement. §. falsum n. 26.* quibus & nos ad  
 stipulamur supra positis requisitis concurrentibus.

§ III.

Quamquam vero in liberis hominibus, deporta-  
 tio omniumque bonorum confiscatio, in servis autem ulti-  
 mum supplicium, criminis falsi pœna determinata, *L. 1. §.  
 f. ad L. Corn. de falsis* videatur; attamen eam olim quoque  
 arbitriariam fuisse *L. 27. §. f. d. t. evincit, quod hodie ob  
 Art. 112. & seq. Nemes. Carol.* prorsus caret dubio, *Stryck. c. 1.  
 §. 3* nec minus extraordinem, pro circumstantiarum rati-  
 one, stellionem coerces iudex *L. 3. §. 2. de Stellion. Carpz.  
 P. 3. quæst. 133. n. 2.* unde sponte fuit regula: Alienarum  
 literarum improbe facta resignatio, pœna coercesur arbi-  
 traria. Cum vero hæc pro re nata modo gravior, modo re-  
 missior,



missior, ita ut ad ultimum usque extendi possit supplicium, si aliquo saltim casu mortis pœna in LL. reperitur statuta, *Lynck. Anal. ad §. 7. Inst. de publicis Jud. & ad ff. de ex-rraord. Crim. th. 74.* quod etiam in falsi crimine factum videmus *L. 22. C. de falsis.* Ita falsarium capitis supplicio affectum sistit *Blumlacher. ad Art. 112. Ord. Crim.* Ut clariora hæc reddantur exemplis & præjudiciis dicta confirmari.

## §. IV.

Antequam vero hoc fiat, alia Resignationem comitari & subsequi posse crimina, præmonendum ducimus v. g. Crimen læsæ Majestatis, furti, Legis Aquilæ, injuriarum & Feloniæ, de quibus sequentia fidem facient.

## §. V.

Gravius delinquere illos, qui Principis aut Magistratus, quam qui privatorum resignant literas, facile constat, cum ibi solus & auctoritas publica, paxque Reip. hic vero privata saltim persona, publico licet quandoque crimine violeat v. *Lynck. D. 1283.* Ideoque illo casu gravior, & hoc remissior, pro circumstantiarum varietate dictari solet pœna.

## §. VI.

Quando quis alienas solum aperuit, sed pœnitentia ductus eas non legit, vel si legit quidem, nemini vero ostendit aut contenta prodit, crimen falsi non committit, sed solum stellationatus *Wurmser L. 7. T. 48. O. 25. n. 2.* & ex eo *Rittersbusius Part. feud. L. 2. c. 5. qu. 24.* quod non modo circa privatorum ut putant *Nicol. de Passer. de scrip. Priv. L. 3. quest. 2. n. 3. & 6. Farinac. de falsitat. & Simul qu. 150. n. 125. in fine, & n. 129.* Sed & Principis & Magistratus obtinet literas ceu patet ex allegatis ex *Volckmann. Prax. Crim. P. 3. Conf. 54. n. 3.* cum criminis falsi requisita hic non deprehendantur; Hinc judex, habita circumstantiarum non proletaria ratione, pœnam infliget, ubi posteriori casu, & si



si literæ sunt lectæ pœnam aggravari non imus inficias. Jure Can. cum quis Magistratus relationem, quam ad se pertinere scit ad Principem tendens aperit, licet falsam deprehenderit eam, causa cadit, ipsique ulterior denegatur audientia c. 23. de offic. & potest. Jud. deleg. Menoch. de A. J. Q. Cas. 538. n. 3. qui putat Clericum simul deponendum esse quem sequitur Nicol. de Passer. c. l. n. 43. Ast cum Clericus hic non aliter deponatur ac si falsi commiserit crimen c. 3. X. de Crimine falsi tale vero hoc casu non committatur, Farinas. c. l. n. 118. & 127. non immerito dissentimus. Pari ratione si literæ fuerint resignatæ, in quibus nihil scriptum vel parum vel exigui momenti, ob quod aliquid detrimenti vel injuriarum aliquis pati possit, nulla resignantem afficiendum pœna, sunt qui existimant, quos recenset Nicol. de Passer. c. l. n. 11. Ast cum Apertura semper sit rei mali exempli, delinquentis intentio in actum eruperit extenum, licet finem non potuerit consequi, & denique sigilli remotio in alterius injuriam non possit non fieri, sive illi præjudicium inferatur sive non, hinc rectius obstellionatum, judicis ex arbitrio infligendam existimamus pœnam de Pass. c. l. n. 14. Farinacius c. l. n. 134. in fin.

§. VII.

Falsi pœnam ad mortem extendi posse supra vidimus, & hanc in resignantem quoque cadere posse jam ostensuri; Si quis igitur Principis summi literas, in quibus de re gravi ipsiusmet Principis vel Reip. agatur, unde perniciæ metuenda, dolo aperuerit, tunc ob revelata secreta, per quæ læsæ Majestatis crimen committitur, capite plectendus. Menoch. de A. J. Q. Cas. 538. n. 2. Nicol. de Passer. c. l. n. 40. Nec minus morte afficiendum existimamus qui literas gratiæ, den Pardon, lætas dolose remorantem, ut delinquentes, interim vita priventur, quemadmodum falsum proferens testimonium, ex quo alter capitis damnatus fuit, mortis subire debet pœnam, L. 1. §. 1. ad L. Cornel. de Sicariis: Sed & hoc prudentis relinquimus arbitrio Judicis.



dicis. Feudorum Jure, Vafallus domini secreta pandens; dicitur credentiam revelare *r. F. 14.* ob quod Feloniam committit, & feudo excidit, *d. l. hoc illi quoque applicat*, qui Domini literas aperuit, *Rittershof. Partit. feud. L. 2. c. 5. qu. 24.* Ex benigniori tamen sententia conjunctim requirunt (1) ut Vafallus animo, five honoris five corporis, five bonorum ratione damno affiendi, secreta revelaverit domini, (2) ut fcienter & dolo malo hoc fecerit, a quo eum, ut & reliquos, caufa etiam fatua excufat *Nicol. de Paff. de fcript. priv. L. 3. qu. 2. n. 62. fequ.* & perquam eleganter *Dn. Preses peculiari Diff. de caufa fatua* & (3) ut damnus inde vere fit fecutus: de quo ulterius *Rofenthal de feudis Cap. X. Concl. 30. n. 5.* potest confuli.

§. VIII.

Electoris vel status alicujus epistolam dolo aperiens, plectitur arbitrarie, & fi Vafallus fit, pofitis requifitis, Feudum ex capite Feloniae aperitur domino, fic illi, qui Elect. Sax. literas resignavit, & contenta earum legit, fuffigationis pœnam, aut faltem venditionem bonorum cum migratione ex territorio reperimus dictatam apud *Coler. P. I. D. 179. n. 15.* & Nobili cuidam qui Refcriptum Electoris resignavit 100. thalerorum, alii vero carceris ad 14. dies, vel 5. fexagenarum novarum penam indixerunt Jcti penes *Carpz. Pr. Cr. P. II. qu. 93. n. 70. feq.* Imo rasticum ex malitia tabellario literas Nobilis, ad alium nobilem deferendas eripientem & resignanti, relegatione vel gravi pecuniaria cenfuerunt affiendum Jcti Jenenfes Menf. Decembr. 1607. referente *Bechmanno Comm. ad ff. ad L. Cornel. de falſis n. 92.* Circumftantiæ autem & hic aggravant pœnam ita, ut fi literæ rursus confignatæ, aut figillum violatum, fuffigatio vel relegatio decernenda, *Tholof. Syntag. L. 47. c. 40. n. 29. Bechmann. c. l. n. 78.*

§. IX.

Perferendas ad alium abjiciens literas, modo falſum,

D

ſum,



sum, modo stellationum committit, & proinde modo mitius modo gravius punitur; Ita privati cujusdam epistolam ex pigritia, viæque conficiendæ tædio abjiciens, extraordinaria falsi seu stellationis afficitur poena, ut ex *Thomngii Dec.* 34. refert. *Nicol. de Passer. L. 3. qu. 2. n. 34.* Electoris vero vel Principis abjiciens, aut condens, in quibus de re gravius momenti tractatur, capite vel ad minimum, fustigatione punitur; Egregie dicta illustrat *Cons. 54.* apud *Volckmann. Prax. Crim. P. III.*

§. X.

Privati resignationis crimen varie prosequuntur, vel denunciando, vel agendo, hocque vel civiliter vel criminaliter; Ita ob epistolam resignatam celatamve datur actio injuriarum, *Wesenbec. ad ff. de injuriis n. 7. in f. Berlich. P. 5. Concl. 59. n. 93.* quæ civiliter vel criminaliter potest intentari, *Struv. Jurispr. L. 3. tit. 23. aph. 11.*

§. XI.

Cum etiam alicujus maxime possit interesse, ne literæ præterea retardentur, v. g. si cambium insimul mittatur, quo alter pecuniam, ad debitum statò solvendam tempore, nanciscatur, ne damnum incurrat; Hinc si ob aperturam remorentur, & quis per hoc damno afficiatur, actioni ad id quod interest locum relinqui, nemo est qui dubitat v. *Farinac. c. 1. n. 124.*

§. XII.

Porro Epistolis una furto subtractis, præter reivindicacionem adhuc dux se produnt actiones, nempe furti & condictio furtiva: illa datur omnibus quorum interest non subreptas esse literas, licet domini earum non sint §. 13. *de obligat. quæ ex delict. nasc.* hæc vero non nisi literarum domino, *L. 1. §. 11. de condict. furt.* quis vero earum habeatur Dominus præclare *L. 14. §. 17. de furtis* sequen-



quentibus insinuat: Si Epistola quam ego tibi misi, intercepta sit; quis furū habeat actionem? Et primum querendum est cujus sit Epistola: Utrum ejus qui misit, an ejus ad quem missa est? & si quidem dedi seruo ejus, statim ipsi quaerita est cui misi. Si vero procuratori, & que, quia per liberam personam possessio quaeri potest ipsius facta est: Maxime si ejus interfuit eam habere. Quod si ita misi epistolam, ut mihi remittatur, dominium meum manet, quia ejus nolui amittere vel transferre dominium. Quis ergo furti ager? is cujus interfuit eam non subripi: id est, ad cujus utilitatem pertinebant ea, quae scripta sunt. Et ideo quaeri potest, an etiam is cui data est perferenda, furti agere possit? Et si custodiae ejus ad eum pertineat, potest: sed & si interfuit ejus epistolam reddere, furti habebit actionem, finge eam epistolam fuisse, quae continebat, ut ei quid redderetur fieretve, potest habere furti actionem, vel si custodiam ejus rei recepit, vel mercedem perferendae accepit. Et erit in hunc casum similis causa ejus, & cauponis, aut magistri navis, nam his damus furti actionem, si sint solvendo: quoniam periculum rerum adeos pertinet.

§. XIII.

Præterea quando alterius epistolæ, sive lectæ, sive minime ab aliquo laceratæ, scissæ, combustæ fuerint, Actionis legis Aquiliæ locus est; Si quid enimustum aut ruptum, aut fractum fuerit, actio ex tertio illo capite constituitur §. 13. de lege Aqu. Plures casus quando falsi & quando stellionatus resignans teneatur, congesterunt Nicol. de Passer. L. 3. qu. 2. Farinac. de Falsit. qu. 150. P. 4. & Menoch. de A. J. Q. Cas. 538. ad quos B. L. brevitati studentes remittimus,



§. XIV.

Ad familia nunc properamus ex quibus statim se  
fistit testamenti alieni apertura, de qua *L. 1. §. 5. & L. 2.*  
ad *L. Cornel. de fals.* disponit, is qui aperuerit vivi testa-  
mentum legis Corneliae poena tenetur, quod tamen al-  
terius decipiendi causa fieri debet, hinc qui testamen-  
tum ipso jure nullum aperit, aut celat, falsum non com-  
mittit *v. L. 38. §. 6. de poenit.*

§. XV.

Circa judicem hic quaeritur, num ipsi acta, uti di-  
cunt, inrotulata, nec non sententiam Jctorum liceat a-  
perire? qua primum respondemus, Judicem in vitis par-  
tibus vel ignorantibus non posse resignare, cum per ci-  
tationem insecutamque inrotulationem & obsignatio-  
nem, non modo jus quaesitum partibus sed & tunc con-  
tra judicem militat suspicio, ipsum aliquid aut removisse  
aut corrupisse, Adversus hoc igitur si peccatum, acta,  
priusquam transmittantur, denuo inrotulari oportere *Coll.*  
*Facult. Witteberg.* pronunciavit, teste *Illustri Bergero. Sup-*  
*plem. ad E. D. F. P. I. T. 34. p. 320.* Circa ~~quod~~ sententiam inter  
criminalem & civilem, probe notandum discrimen, haec  
quando praecessit inrotulatio, sine fraudis suspicione,  
a solo non aperitur iudice, cum partibus, utrum acta  
omnia integre, fideliter, nihil neque addito neque sub-  
tracto, ad Collegium transmissa sint, constare nequeat,  
confer. *Sebrad. de Feud. P. X. Sect. 14. n. 31. seq.* Quod si  
tamen nihilominus adversus haec fecerit Judex, resigna-  
ta sententia nihilominus publicari, neque ideo impa-  
gnari poterit ut ex *Carpz. P. 3. D. 243. notat. Berger. E. D.*  
*F. p. 392. & Supplem. P. I. p. 322.* Illa vel a Schriftfasser  
quodam, vel a Praefecto, Denn Amtmann, petita: Illo  
casu



casu sententiam prolubitu resignare potest Judex; Hoc vero fori usu Saxonici, sententia compacta consignataque unerschmet ad Cancellariam transmittenda, ex qua deinceps ad Praefectum, addito Rescripto, verhaltens Befehl remitti solet *Berger. E. D. F. p. 393.*

§. XVI.

Longe v. aliam Secretariorum aut Actuariorum esse rationem ostendit praerallegatus *Berger. Supplem. c. 1.* his enim citra iudicis iussum, sententias ante publicationem neque resignare, neque easdem quoquo modo introspicere multo minus tenorem earum alterutri parti, sub arbitraria vel suspensionis ab officio pena communicare posse Insequens testatur responsum. Haben vor der Fürstl. Regierung eures Orths zwey von Adel, Hans Christoph von Halbauer und Hans Heinrich von Wölß, und dieser letzter zwar in Vormundschaft zweyer seiner ausser Landes wohnhaften Curandinnen, einen process mit einander gehabt, darinnen die Urthel auff des, von Wölß Seite jedesmahl gefallen; Als nun die Sache in die Oberläuterung gediehen und die Acta zu Einholung eines Urthels albereit verschicket gewesen, hat der von Wölß auff dem Fall, da er in solcher Oberleuterung nochmahls ein gut Urthel erlangen würde, euch versprochen, es bey seinen Curandinnen dahin zu bringen, daß ihr von ihnen einen recompens zuerwarten haben soltet. Darauff und als das Urthel mit dem Acten zurück kommen, habt ihr das selbe, jedoch unverleht einwenich von einander gebeugot, und ohngefehr diese Worte, daß es eingewandter / darinnen erblicket, und daraus leicht schliessen können, daß es auf des von Wölß Seiten gut seyn müsse, dessen ihr auch hierauff denn von Wölß durch ein Schreiben versichert, und dabey der versprochenen discretion Erinnerung gethan; Es hat



hat sich aber bald hernach begeben, daß solches Schreiben in des von Halbauers Hände gerahnten, welcher solches der gleich bey ihm durchpassirenden Fürstl. Landes-Obrigkeit vorgetragen, dasselbe hoch exaggerirt, und auch entweder einer correspondenz mit den Urthels-Fassern, oder einer Erbrechung des Urthels, oder einer, dem Gegentheil favorablen Einrichtung der Acten beschuldiget. Dieweil nun hierauff Ihr Fürstl. Durchl. euch darüber privatim zuvernehmen, und der Sachen Beschaffenheit zu erkundigen, Dero ersten Hoff-Raht anbefohlen, habt ihr demselben alles, wie es sich obgedachter massen verhalte, im Vertrauen entdecket, und darbey, daß dadurch Niemand einziges Nachtheil oder Schaden zugesüget worden, vorgeschüh. Es hat aber ermeldeter Hoff-Raht nicht allein zur publication des Urthels, sondern auch zu Untersuchung der Halbauerschen inculpation, einen Termin ansetzen lassen, und in denselben mit Vorwendung eines gnädigsten special Befehls, in Gegenwart aller Interessenten, und deren Advocaten, euch die Suspension nicht allein angedeutet, sondern auch würklich exequirt, und euch aus der Audienz-Stube abtreten heißen, nach mehrern Inhalt eures Berichts. Wenn ihr nun gleich vorwendet, daß ihr aus keiner bösen Meynung, noch jemand zum Nachtheil, sondern bloß aus curiositet, ob euch die versprochene Discretion werden möchte, daß Urthel etwas aufgebeuget, auch bloß zu dem Ende, dem von Wölff, was er vor ein Urthel zu gewarten hätte, notificiret, und die Acta so wohl, als das Urthel selbst bey der publication unversehrt und allenthalben wohl verwahrt befunden worden, hierüber der von Halbauer nicht das geringste, dadurch ihr einer Partheiligkeit überführet werden könnet aus denen Actis darzutun vermocht, allermassen die Fürstl. Regierung sub dato den 26. Nov. ihn mit seinen ungegründeten Vorgeben abgewiesen, zugeschwewen daß ihr euch in Fürstl. Diensten seit Anno



1655. dergestalt verhalten, daß euch Niemand einziger Untreu beschuldigen, vielweniger überführen können, und daher dergleichen harte Straffe und Beschimpfung nicht verdienet zu haben vermeinet. Dennoch aber und dieweil ihr nicht in Abrede seyn könnet, daß ihr in heimlicher Erkundigung, und Entdeckung des noch nicht publicirten Urthels einen Fehler begangen, und solcher bey den Gegenpart, dem von Halbauer, nicht ohne Ursache ungleiche Gedanken erwecket, derselbe auch daher bewogen worden, solches bey dem Landes-Fürsten zu exaggeriren, und dieser die Untersuchung der Sachen anzubefehlen, und seinen ersten Hoff-Nath dissals Commisision zu ertheilen, gnugsame Ursache gehabt, ermeldter Hoff-Nath nachmahls, in dem das iudicium dadurch leucht eine maculam contrahiren können, die Sache vor straffbar gehalten, und allen Argwohn aus den wege zu reumen, euch die suspension angefündiget, gestalt denn in penis arbitrariis keine gewisse Maß noch Ziel vorgeschrieben ist, sondern befundenen Umständen nach, darinnen, so wohl schärfere, als gelindre Verordnungen ergehen können, und zu förderst auf das bonum publicum das Absehen gerichtet werden muß. So erscheinet daraus so viel, daß ihr in eurer Beschwerung, als ob zu schärff mit euch procediret worden, nicht gegründet, vielweniger ermeldten Hoff-Nath, indem er das directorium über euch hat, und euch in Amts-Sachen zu coerciren berechtiget, actione injuriarum zu belangen befugt. B. N. W.

§. XVII.

Et hæc quidem pro temporis- & instituti ratione de eo quod justum sit circa literas resignatas a me scripta sufficiant, pluribus adhuc illustrari posse casibus & exemplis, nullus inficior, quoniam Materie dignitas spe-



¶ (32) ¶

speciali tractatu, nedum dissertatione academica ex hauriri potuisset, ideo benevolum Lectorem rogo, ut pauca illa in auguralis speciminis loco proposita, benigna fronte adpiciat, bonique ac æqui consulat. Interim pedem hic figo, Deoque immortalis pro benedictione & auxilio æternas decerto gratias, ac Dissertationi hiuc impono.

FINEM.













00 A 6444

ULB Halle

3

002 928 752



36.

R

vd 18

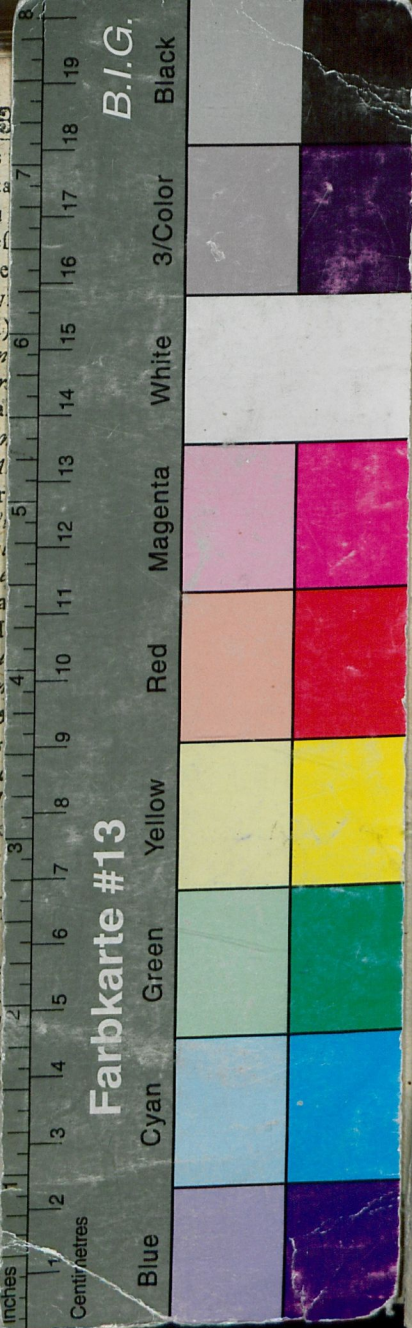
WDA











39.  
40

DISSERTATIO INAUGVRALIS IVRIDICA  
DE EO QVOD IYSTVM EST CIRCA  
**LITERAS RESIGNATAS**

Oder  
**Vom Recht auffgebrochener Brieffe**

Quam  
DIVINA ASSISTENTE GRATIA  
RECTORE MAGNIFICENTISSIMO  
SERENISSIMO PRINCIPE AC DOMINO  
**DN. GVILIELMO HENRICO,**  
DVCE SAXONIE, IVLIIACI, CLIVIE, AC MONTIVM, AN-  
GARIE, WESTPHALIEQVE, ET RELIQVA  
IN ALMA SALANA

EX DECRETO ILLVSTRIS ORDINIS IVRIDICI  
PRÆSIDE  
**JOANNE BERNHARDO** *Friesen,*  
HEREDITARIO in Pöfen / J. C. SERENISS. DVC. SAX.  
ISENAC. CONSILIARIO AVLICO ET CONSIST. ANTECES-  
SORE, FACVLTATIS IVRIDICÆ ET SCABINATVS,  
NEC NON CVRIÆ PROVINCIALIS  
ASSESSORE

*Patrono omni honoris cultu prosequendo*  
**PRO LICENTIA**  
SVM MOS IN VTROQVE IURE CAPESSENDI HONORES  
ATQVE PRIVILEGIA

publico auditorum examini submittit  
*Die April. 1721.*  
**MELCHIOR CHRISTIAN OTHO,**  
QVEDLINBVRGENSIS SAXO.

JENÆ, LITTERIS MVLLERIANIS.